

V2000-58 02.06.2000

Konkurranseloven § 3-9 - Stjernekylling AS - Dispensasjon fra konkurranselovens forbud mot prissamarbeid (§ 3-1) og markedsdeling (§ 3-3)

Sammendrag:

Deltakerne i Stjernekylling AS gis dispensasjon fra forbudet mot prissamarbeid i konkurranseloven til å fastsette felles priser. Videre gis de dispensasjon fra forbudet mot markedsdeling i konkurranseloven, slik at de kan fordele andelene av salget gjennom salgskvoter.

Konkurransetilsynet viser til Deres brev av 23. desember 1999 hvor De på vegne av Trønderkylling AS og Jærkylling AS søker om dispensasjon fra konkurranselovens forbud mot prissamarbeid og markedsdeling i forbindelse med etablering av Stjernekylling AS.

1. Bakgrunn

Selskapene Trønderkylling AS og Jærkylling AS produserer fjærkre-produkter for videresalg. Partene har inngått avtale om opprettelse av fellesforetaket Stjernekylling AS, og søker i den forbindelse om dispensasjon fra konkurranselovens forbud mot prissamarbeid og markedsdeling. Samarbeidet er begrunnet i ønsket om en ensartet pris- og markedsføringspolitikk. Begge selskapene eier 50% av fellesforetaket.

2. Forholdet til konkurranseloven

2.1 Forholdet til bestemmelsen i §3-11 om bedriftserverv

Konkurransetilsynet kan etter § 3-11 gripe inn mot bedriftserverv, dersom ervervet vil kunne føre til eller forsterke en vesentlig begrensning av konkurransen. Oppregningen i 2. ledd angir kjerneområdet for bestemmelsen, og omfatter bedriftserverv som medfører struktur-endringer i eierskap og endring i markedsandeler. Hverken lovens ordlyd eller forarbeidene gir imidlertid noen klar definisjon av begrepet "bedriftserverv".

Konkurransetilsynet har i tidligere praksis lagt til grunn at for at stiftelse av et fellesforetak skal anses som et bedriftserverv, må det skje en slik formuesoverføring til fellesforetaket at det får tilstrekkelige ressurser til å fungere som en selvstendig markedsaktør på varig grunnlag. Se Konkurransetilsynets avgjørelser i V1998-68 og A1999-16. I EF- og EØS-retten er det en grunnleggende forutsetning for kontroll med sammenslutningen at fellesforetaket utgjør en uavhengig økonomisk enhet. Se Kommisjonens kunngjøring i EF-Tidende 98/C 66/01 om tolkningen av Rfo 4064/89 art 3 nr 2.

Partene skal markedsføre og selge hovedsakelig all sin produksjon gjennom fellesforetaket, og driften av selskapet skal dekkes ved prosentvise trekk fra partenes fakturaer. Det er trolig partenes forutsetning at Stjernekylling AS ikke skal drive selvstendig forretningsmessig virksomhet, idet det fremgår av aksjonæravtalens pkt 6 at selskapet skal være et "non-profit" foretak. Det felles foretak må på bakgrunn av dette betraktes som en administrativ samordning av partenes salgsvirksomhet gjennom et

salgskontor, og faller dermed utenfor anvendelsesområdet til § 3-11.

2.2 Forholdet til forbudet i § 3-1 mot prissamarbeid

I konkurranselovens § 3-1 heter det at to eller flere ervervsdrivende for salg av varer eller tjenester ikke må fastsette eller søke å påvirke priser ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen. Partenes felles salgsvirksomhet vil medføre en felles fastsettelse av priser, som rammes av forbudet i konkurranseloven § 3-1.

2.3 Forholdet til forbudet i § 3-3 mot markedsdeling

Konkurranseloven § 3-3 forbyr to eller flere ervervsdrivende for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, å fastsette eller søke å påvirke til markedsdeling i form av områdedeling, kundedeling, kvotefordeling, spesialisering eller kvantumsbegrensning. Bakgrunnen for forbudet i § 3-3 er at markedsdeling antas å kunne ha de samme skadelige virkninger på konkurransen som horisontalt prissamarbeid kan ha. Se NOU 1991:27 s 133. .

Begrepet "markedsdeling" omfatter etter en naturlig forståelse situasjoner hvor partene deler ett eller flere markeder mellom seg for å oppnå gjensidig skjerming mot konkurranse. Begrepet er imidlertid ikke klart definert, og forarbeidene gir begrenset veiledning for den nærmere fastlegging av forbudets rekkevidde.

I Grenland Transport-saken Se Konkurransetilsynets vedtak V1998-92 kom Konkurransetilsynet til at fordeling av oppdrag gjennom et salgs-kontor ikke i seg selv innebærer markedsdeling så lenge fordelingen skjer etter objektive kriterier. Konkurransetilsynet uttalte imidlertid at fordeling etter en bestemt nøkkel, for eksempel kundedeling eller kvotedeling, vil kunne gi gjensidig skjerming mot konkurranse og utgjøre markeds-delning i strid med konkurranseloven § 3-3.

Punkt 5 i partenes aksjonæravtale sier følgende:

Det skal tilstrebes at de to aksjonærs leveranser til selskapet fordeles med 50% på hver.

En avtale om å fordele produksjonen for salg til detaljist i form av kvoter, vil etter ordlyden være markedsdeling i strid med § 3-3. Formuleringen i aksjonæravtalen er tilsynelatende vag og uforpliktende, men gir uttrykk for en intensjon om å fordele produksjonen i overensstemmelse med partenes eierandeler. En uttrykt intensjon kan være tilstrekkelig til å oppfylle kriteriet i §3-3 om "avtale, samordnet praksis eller liknende", idet det avgjørende må være om partene har til hensikt å dele markedet mellom seg. Etter bestemmelsens 2. ledd rammes også retningslinjer og veiledende avtaler av forbudet. I forarbeidene sies det om begrepet "samordnet opptreden" at det favner vidt. En felles forståelse vil kunne ha like skadelige virkninger for markedet som bindende og sanksjonerte avtaler. Se NOU 1991:27 s. 250. Konkurransetilsynet finner på bakgrunn av dette at samarbeidet rammes av forbudet mot markedsdeling i § 3-3.

2.4 Dispensasjon etter §3-9

Enkelte konkurranse-reguleringer som omfattes av forbudene vil kunne ha nøytrale eller positive virkninger for samfunnets ressursbruk. Konkurransetilsynet kan med hjemmel i konkurranseloven § 3-9

innvilge dispensasjon fra forbudsbestemmelsene dersom:

- a) konkurransereguleringen innebærer at konkurransen i vedkommende marked forsterkes,
- b) det må forventes effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen,
- c) konkurransereguleringen har liten konkurransemessig betydning, eller
- d) det foreligger særlige hensyn.

Om vilkårene for dispensasjon er til stede må på bakgrunn av dette avgjøres ut fra en konkret vurdering av hvordan de aktuelle konkurransereguleringene påvirker forholdene i det relevante marked.

3. Avgrensning og beskrivelse av det relevante markedet

3.1 Det relevante produktmarked

Stjernekylling AS' virksomhet består i salg av kylling og høns til dagligvare-butikker. Foruten Stjernekylling består markedet av to andre produsenter, Prior og Norsk Kylling AS. Avtalepartene selger også råvarer til videreforedling samt fjærkre-produkter til lokalsamfunnet, og står i henhold til aksjonæravtalens punkt 6 fritt til å konkurrere med hverandre på disse områdene. Fordi det ikke er grunn til å anta at endringer i prisene for salg av fjærkre-produkter til detaljist vil få virkninger for prisene for råvarer, må salg til videreforedling trolig regnes som et selvstendig marked. Lokalt salg av fjærkre-produkter vil være et substitutt til butikksalg i lokalsamfunnet og dermed en del av det relevante marked. Konkurransetilsynet finner allikevel ikke grunn til å videreføre sontringen mellom lokalt salg og salg til butikker, idet lokalt salg skjer i så begrenset utstrekning at det ikke vil være av betydning for utfallet i saken.

På bakgrunn av dette blir salg til butikker det relevante produktmarkedet for Stjernekylling AS. Partene opplyser at Prior har ca. 85% av omsetningen i det relevante produktmarkedet, mens Stjernekylling AS har en markedsandel på ca. 9%. Konkurransetilsynet legger disse markedsandeler til grunn.

3.2 Det geografiske marked

Som nevnt er det relevante marked for Stjernekylling AS salg til dagligvarebutikker. Dagligvare-butikker er som regel tilknyttet kjedesamarbeid, og det må antas at butikkene i stor utstrekning foretar innkjøp gjennom kjedene. De fleste dagligvarekjeder er landsdekkende. Konkurransetilsynet finner på bakgrunn av dette at salg av fjærkre-produkter til dagligvareforretninger skjer innen et nasjonalt marked.

4. Konkurransemessig vurdering og tilsynets vedtak

Etableringen av et felles salgskontor vil gi seg utslag i effektiviseringsgevinster for partene i form av reduserte markedsførings- og administrasjonskostnader. Hvorvidt disse overstiger tapet ved konkurransebegrensningen, som er et vilkår for dispensasjon etter § 3-9 litra b), er ikke vurdert eksplisitt. Dette skyldes at Priors dominerende stilling og partenes markedsandeler gir liten grunn til å anta at samarbeidet vil kunne ha særlig betydning for konkurranse-situasjonen i markedet.

Konkurransetilsynet har på denne bakgrunn og med hjemmel i konkurranseloven § 3-9 litra c) truffet følgende vedtak:

Deltakerne i Stjernekylling AS gis dispensasjon fra forbudet mot prissamarbeid i konkurranseloven § 3-1 til å fastsette felles priser.

Deltakerne i Stjernekylling AS gis dispensasjon fra forbudet mot markedsdeling i konkurranseloven § 3-3 til å fordele andelene av salget gjennom salgskvoter.

Dispensasjonen trer i kraft straks, og gjelder til 1. juni 2005.

For ordens skyld gjøres det oppmerksom på at vedtaket kan påklages innen tre uker. En eventuell klage stiles til Arbeids- og administrasjonsdepartementet, men sendes Konkurransetilsynet. For øvrig vises til vedlagte skjema "Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak".

Konkurransetilsynet gjør oppmerksom på at dispensasjonen kan trekkes tilbake dersom forutsetningene for dispensasjonen ikke lenger er til stede, jf. konkurranseloven § 3-9 tredje ledd. Dersom det er behov for dispensasjon utover det tidsrom som dispensasjonen er innvilget for, bes De søke om forlengelse i god tid før dispensasjonen utløper.

[til toppen](#)